

วาทกรรมว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปรัชญาการเมืองสมัยใหม่

นางสาววรางคณา มุทุมล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1301-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 222 15335

10 ต.ค. 2550

DISCOURSES ON HUMAN RIGHTS IN MODERN POLITICAL PHILOSOPHY

Miss Warangkana Mutumol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

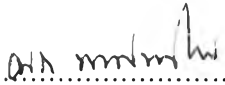
Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1307-7

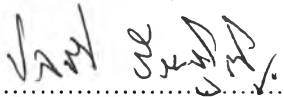
หัวข้อวิทยานิพนธ์ วาทกรรมว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปรัชญาการเมืองสมัยใหม่
โดย นางสาว วรางคณา มุทุมล
สาขาวิชา ปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ชลธิศ ธีระจิติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ม.ร.ว. พงศ์ธาสาน ชุมพล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ชลธิศ ธีระจิติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วีระ สมบูรณ์)

วราจคณา มุทุมล : วาทกรรมว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปรัชญาการเมืองสมัยใหม่.
 (DISCOURSES ON HUMAN RIGHTS IN MODERN POLITICAL PHILOSOPHY)
 อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ชลธิศ ธีระฐิติ, 156 หน้า. ISBN 974-53-1301-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเงื่อนไขที่กำหนดขอบเขตความหมายของสิทธิมนุษยชนในบริบทปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ ผลจากการศึกษาและตีความพบว่าเทคนิคของอำนาจได้เข้ามามีส่วนในการก่อร่าง, ทำการผลิตแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. อำนาจได้เข้ามาเชื่อมต่อ ร้อยเรียง ชิ้นส่วนของประวัติศาสตร์ซึ่งแตกออกเป็นเสี่ยงๆ ไม่ต่อเนื่องให้กลายเป็นความรู้ที่ได้รับการรองรับความถูกต้องและมีอำนาจในการแถลงความหมาย โดยการอ้างอิงกับรากฐานเชิงเหตุผลนิยมซึ่งสนับสนุนการมีอยู่ของสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง เช่น การอ้างสิทธิตามธรรมชาติ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2. อำนาจได้เข้ามาจัดประเภทสิทธิมนุษยชนและสร้างความชอบธรรมให้กับสิทธิบางประเภท ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้หลักฐานอ้างอิงของสิทธิชุดนั้นสามารถทำการผูกขาดหรือเถลิงอำนาจในการอธิบายได้อย่างชอบธรรมโดยไม่มีข้อขัดแย้ง เช่น การแบ่งแยกว่าสิทธิที่มีความเป็นสากลสามารถปฏิบัติได้จริงโดยมีกฎหมายบังคับหรือรับรอง และมีความสำคัญอย่างยิ่งอย่างเช่นสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมืองเท่านั้นที่เป็นสิทธิมนุษยชนที่แท้จริง สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งไม่เข้าข่ายหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงการเรียกร้องตามความปรารถนา จึงไม่อาจดำรงสถานะแห่งสิทธิที่เท่าเทียมกันได้

3. ในขณะที่อำนาจทำการกีดกันความรู้บางประเภทออกจากระบอบของความจริง อำนาจก็ได้เข้ามามีส่วนช่วยให้คนชายขอบสามารถผลิตวาทกรรมในระดับรากหญ้าหรือท้องถิ่นตอบโต้กับวาทกรรมกระแสหลักที่เถลิงอำนาจอยู่ด้วยเช่นกัน การต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคหลังสมัยใหม่ที่มีต่อระบบทุนนิยมเสรี และแนวคิดสิทธิชุมชนคือหลักฐานยืนยันแนวโน้มปัจจุบันของอำนาจที่ปรากฏในรูปของกระบวนการปลดปล่อยความรู้ที่ถูกปิดกั้น

ภาควิชา การปกครอง ลายมือชื่อนิสิต วราจคณา มุทุมล
 สาขาวิชา การปกครอง ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ปีการศึกษา 2547

458 11670 24 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: MICHEL FOUCAULT / DISCOURSE / POWER/KNOWLEDGE/ HUMAN RIGHTS

WARANGKANA MUTUMOL :DISCOURSES ON HUMAN RIGHTS IN MODERN

POLITICAL PHILOSOPHY. THESIS ADVISOR : CHOLTIS DHIRATHITI, Ph.D., 156 pp.

ISBN 974-53-1301-7

The main focus of this study of Michel Foucault's methodologies aims to reveal the relation of power and knowledge on modern Human Rights philosophy. The study found that power has played effective roles in constituting and conditioning the meaning possibility of Human Rights at least in 3 following ways.

1. piecemeal fashioned a discontinuous a history of political and citizen's rights into an authorized knowledge by passing some sort of authorized test or finding some rational and foundational justification from natural rights theory and human dignity thought.
2. categorized and validated some sorts of human rights in order to make this kind of knowledge a monopolize regime without any legitimate opposition. The study illustrated an struggles of power between political and economic rights supporters and indicated some criterions which have been used for categorize real rights from unreal one, such as universality, practicability and paramount importance.
3. liberating subjugated knowledge and constituting them to function as counter-dominant discourse. The case study of community rights and new social movements against capitalism were picked up to exemplify the trend of power which currently showed out as liberating suppressed knowledge procession.

Department..... Government..... Student's signature.....
 Field of study..... Government..... Advisor's signature.....
 Academic year..... 2004.....

กิตติกรรมประกาศ

ขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา อ.ดร.ชลธิศ อีระฐิติ ที่ช่วยตรวจสอบ แนะนำและให้คำวิพากษ์วิจารณ์งานวิชาการชิ้นสำคัญชิ้นแรกในชีวิต แม้อาจารย์จะออกตัวว่าไม่มีความถนัดเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ในแนวโพสต์โมเดิร์น แต่อาจารย์ก็กรุณาทำความเข้าใจและพยายามให้ข้อเสนอแนะดีๆหลายประการ โดยเฉพาะการคิดและเขียน วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงเป็นเสมือนการกลับไปนั่งเรียนวิชาปรัชญาการเมืองกับอาจารย์อีกครั้ง การเรียนซึ่งเต็มไปด้วยอิสระทางความคิดและการตีความ การเรียนที่ทำให้ผู้เขียนค้นพบว่าปรัชญานั้นไม่ใช่การเข้าใจความรู้ของผู้อื่น มากเท่ากับการทำความเข้าใจความคิดของตัวเอง

ขอบพระคุณ อาจารย์ ม.ร.ว.พศุภมิสาณ ชุมพล และอาจารย์ดร.วีระ สมบูรณ์ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ความรู้ที่ได้จากการเรียนวิชาองค์การนอกภาครัฐ มีส่วนอย่างมากในการเขียนบทที่ 5 ส่วนวิชาปรัชญาการเมืองตะวันออกนั้นช่วยหล่อหลอมกรอบคิดและแนวทางการวิพากษ์วิจารณ์ในแนวทางวาทกรรม หนังสือเรื่องความไม่รู้ไร้พรมแดนได้ช่วยให้ผู้เขียนเริ่มรู้จักนิชเชต์และฟูโกต์เป็นครั้งแรก และทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาในรายละเอียดอย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าเดิม

นอกจากกำลังสำคัญทางภูมิปัญญาที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดกำลังสำคัญทางจิตวิญญาณ กราบขอบพระคุณพ่อจรัล-แม่มาลีและกานต์ สมาชิกครอบครัวมุสลิมซึ่งคอยให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในทุกๆด้านทั้งปลอบโยน ให้กำลังใจ และกดดัน จนงานชิ้นนี้สำเร็จลง

ขอบคุณพี่เกด (สุมาลี มีจั่น) พี่หญิง (สุภาภรณ์ ศรีม่วง) เจ (ธนิกร ช่างกลาง) เมย์(จิตราภรณ์ สมยานนทกุล) และอ้น (อนุรัตน์ ผืนถึงภูมิ) เพื่อนๆร่วมรุ่นปริญญาโท สำหรับมิตรภาพและความเข้าใจ

สุดท้ายขอบคุณนักปรัชญาการเมืองทั้งหลายที่ได้ทิ้งมรดกทางความคิดให้แก่โลก และคนรุ่นหลังได้มีโอกาสศึกษาและพัฒนาปัญญา ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจจะมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมในฐานะระเบียบวิธีวิจัยอันหนึ่ง รวมทั้งผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับลัทธิมนุษยชน ให้ได้มีข้อเปรียบเทียบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	7
1.4 ขอบเขตในการศึกษา.....	7
1.5 สมมุติฐานในการศึกษา.....	7
1.6 วิธีดำเนินการศึกษา.....	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวทางการวิเคราะห์วาทกรรม.....	9
2.2 แนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมของฟูโกต์.....	11
2.3 อะไรคือการก่อตัวของวาทกรรม.....	14
2.4 นิชเชต์ วงศวิทยาและประวัติศาสตร์.....	18
2.5 การวิเคราะห์อำนาจ.....	21
บทที่ 3 สิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.....	26
3.1 ประวัติศาสตร์ที่ถูกสร้างของแนวคิดสิทธิมนุษยชน.....	27
3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิธรรมชาติ.....	34
3.2.1 แนวคิดสิทธิธรรมชาติของจอห์น ล็อก.....	35
3.2.2 แนวคิดสิทธิธรรมชาติของโทมัส ฮ็อบส์.....	39
3.2.3 บทวิพากษ์สิทธิธรรมชาติของมนุษย์.....	42
3.3 แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	47

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3.3.1 บทวิพากษ์แนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	49
บทที่ 4 สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม.....	53
4.1 คาร์ล มาร์กซ์กับบทวิพากษ์สิทธิของมนุษย์.....	54
4.2 การต่อสู้เพื่อแย้งชิงอำนาจในการแถลงความหมาย สิทธิมนุษยชน.....	58
4.3 ยุทธศาสตร์การแบ่งประเภทสิทธิมนุษยชน: สิทธิที่แท้และที่ไม่แท้.....	64
บทที่ 5 สิทธิหลังยุคการพัฒนาให้ทันสมัย: การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนชายขอบและ สิทธิชุมชน.....	70
5.1 สิทธิในการพัฒนา และสิทธิของชนเผ่าและชาวพื้นเมือง.....	71
5.2 สิทธิของคนชายขอบ.....	76
5.3 ยุทธศาสตร์การสร้างความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ กับกระบวนการทำให้เป็นชายขอบ.....	82
5.4 สิทธิชุมชน: แนวทางการพัฒนาภายใต้การจัดการความสัมพันธ์เชิงอำนาจใหม่ ระหว่างรัฐทุนนิยม ชุมชนและปัจเจกชน.....	90
5.5 กรณีศึกษาสิทธิชุมชนเมือง การต่อสู้ของประชาชนชุมชนป้อมมหากาฬ.....	93
บทที่ 6 สรุป.....	106
รายการอ้างอิง.....	116
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก งานเขียนต้นฉบับภาษาอังกฤษสำหรับ เปรียบเทียบสำนวนการแปล.....	123
ภาคผนวก ข The Declaration of the rights of man and citizens by the national assembly of France, 1791.....	132
ภาคผนวก ค The Universal declaration of human rights.....	135
ภาคผนวก ง ปฎิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา.....	144
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150